

4. Конституція України // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
5. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
6. Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
7. Закон України «Про національну безпеку» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
8. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

FULFILLMENT OF THE OBLIGATION REGARDING THE PROTECTION OF THE MOTHERLAND, INDEPENDENCE AND TERRITORIAL INTEGRITY OF UKRAINE AS A CIRCUMSTANCE FOR EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY

Dmytro Baranenko

Doctor of Law, Professor,

Head of the Department of Theory and History of the State and Law

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolaiv, Ukraine

dmytro.baranenko@nuos.edu.ua

Abstract: The content of Art. 43-1 of the Criminal Code of Ukraine "Performance of the duty to protect the Motherland, independence and territorial integrity of Ukraine" was analyzed. The criteria for the release from criminal liability according to the specified criminal law norm are established. Possible difficulties of applying the specified article in practice are given.

Keywords: martial law, armed conflict, criminal offense, duty to protect the Motherland, harm to life or health of a person.

УДК 342.93

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КОНТРОЛЬНО - НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Борко А. Л.

доктор юридичних наук, професор,

декан факультету морського права Національного університету

кораблебудування імені адмірала Макарова

м. Миколаїв, Україна

anbork@ukr.net

Анотація: проблеми земельної реформи сьогодні пов'язані з недосконалістю державного управління земельними відносинами. Проблемою є підготовка земельпорядної документації та недостатність нормативно-правового забезпечення, відсутність сталої судової практики. Необхідно терміново прийняти нові нормативно-правові акти з метою удосконалення адміністративно-правового забезпечення у сфері земельних відносин. Прийнято за останні півтора року ряд важливих новел в законодавстві які регулюють право користування земельними ділянками.

Ключові слова: воєнний стан, земельна реформа, охорона земель, контрольно - наглядова діяльність, державне управління, альтернативна процедура передачі в оренду земельних ділянок, евакуація.

Від початку повномасштабної війни в Україні минуло понад 18 місяців. Безумовно, це складний час, і реалії, в яких опинилась наша країна, постійно вимагають прийняття непростих рішень. Щоб забезпечити функціонування держави в умовах воєнного стану, мінімізувати кризові явища в різних сферах суспільних відносин, було прийнято законодавчі зміни. Сфера земельних відносин не залишилась поза увагою. Так, 24.03.2022 р. прийнято Закон України №2145-ІХ. Фактично, вказаним законом встановлено альтернативну процедуру передачі в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення в період воєнного стану. Згідно цього закону в договорі оренди не зазначається кадастровий номер земельної ділянки, а сама ділянка вважається сформованою лише на період дії договору оренди, після чого припиняє бути об'єктом цивільних прав. Право оренди не підлягає державній реєстрації. Натомість державній реєстрації підлягає сам договір оренди, і така реєстрація здійснюється районною військовою адміністрацією. [1] Очевидно, що з початком війни кількість проблемних питань у сфері земельних відносин тільки збільшилась. Розглянемо ці проблеми в контексті адміністративно-правового забезпечення та контрольної-наглядової діяльності у сфері земельних відносин. Серед найгостріших проблем наразі залишаються: недосконалість державного управління земельними відносинами, у тому числі й стосовно контролю за раціональним використанням і охороною земель, недостатня розвиненість автоматизованої системи ведення Держкадастру, брак дієвого механізму економічного стимулювання використання й охорони земель. [2]

Очікує тривалий час свого вирішення проблема встановлення меж державного втручання в регулювання відносин власності на землю, а також забезпечення використання земельних ділянок із дотриманням принципу законності як одного з найважливіших конституційних принципів. Головні проблеми у сфері контролю за раціональним використанням і охороною земель значною мірою зумовлені незавершеністю процесу інвентаризації і автоматизації ведення державного земельного кадастру, та недостатністю нормативно-правового забезпечення, майже повною відсутністю освітньої та просвітницької роботи на усіх рівнях. [3]

Істотним недоліком сучасного стану нормативно-правової бази є значне переважаєння норм, закріплених у підзаконних нормативно-правових актах тоді, як ефективно регулювання контрольної-наглядової діяльності у земельних відносинах, як і взагалі управління земельною сферою, можливе лише на підставі відповідних законодавчих актів, що мають містити в собі прозорі механізми реалізації повноважень відповідними органами влади, не допускати дублювання функцій в питаннях здійснення контролю. [4]

Таким чином, на сучасному етапі розвитку земельного законодавства передбачено адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність за цілу низку порушень у сфері земельних відносин. [5] В цілому можна відзначити, що розвиток законодавства України в частині адміністративної відповідальності за порушення у сфері земельних відносин відбувається шляхом посилення відповідальності за окремі види порушень та розширення переліку видів адміністративних порушень, за які настає відповідальність. [6] При цьому необхідно взяти до уваги, що законом №2145-ІХ від 24.03.2022 р. встановлена альтернативна процедура передачі в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення в період дії воєнного стану. Крім того, законом № 2247-ІХ від 12.05.2022 р. внесено зміни в Земельний Кодекс України та збільшено перелік осіб, яким надається право на одержання в оренду без проведення земельних торгів земельної ділянки державної, комунальної власності. [7]

Уже не перший рік триває активний період формування судової практики у сфері земельних відносин. Так, наприклад згідно постанови ВП ВС від 18 квітня 2023 р. у справі №357/8277/19 ВП ВС уточнила попередній правовий висновок ВС України й зазначила, що договір є укладеним із моменту досягнення згоди щодо всіх його істотних умов, проте речове право оренди виникає після здійснення держреєстрації такого права. Ця постанова цікава ще тим, що в ній було надано тлумачення і порядок застосування ст.27 Закону України «Про

оренду землі». Зокрема, орендареві забезпечується захист його права на орендовану земельну ділянку нарівні із захистом права власності на земельну ділянку. Крім того, у контексті можливої приватизації земельних ділянок членами фермерських господарств необхідно звернути увагу на постанову ВП ВС від 20.06.2023 р. у справі №633/408/18, у тексті якої зазначено, що члени фермерських господарств можуть приватизувати земельну ділянку відповідного господарства, однак зробити це можуть лише ті особи, які брали участь у створенні фермерського господарства. [8]

Наразі до ключових завдань із вдосконалення заходів щодо усунення порушень земельного законодавства слід віднести посилення відповідальності за використання земельних ділянок без оформлення права власності або права користування за винятком випадків передбачених Законами України №№ 2145-ІХ, 2247-ІХ та запровадження ефективних механізмів запобігання зловживанням під час приватизації земельних ділянок, укладення правочинів, що в сукупності з іншими заходами безумовно приведе до посилення контрольно-наглядової діяльності держави у сфері земельних відносин.

Література

- [1]. Закон України «Про внесення змін до законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» від 24.03.2022 р. №2145-ІХ. <https://zakon.rada.gov.ua/> - с.1-4.
- [2]. Конституція України: від 28.06.1996 р., №254к/96-ВР//ВВР України. -1996. - №30.- 1, ст.13-16,41-42.
- [3]. Пахомов В.В. Монографія. Адміністративно-правове забезпечення діяльності у сфері земельних відносин. Суми / Сумський державний університет //2016. 2, с. 545.
- [4]. Оверковська Т.К. Моніторинг земель України: правові аспекти/Т.К. Оверковська//Юридичний вісник. - 2015.-№1 (15).- 3, с.125-129.
- [5]. Пахомов В.В. Класифікація видів контрольно-наглядової діяльності у сфері земельних відносин / В.В. Пахомов// Публічне право. -К., 2011. - № 3.- 4, с.101 -107.
- [6]. Земельний Кодекс України.- Верховна рада України. Офіційний веб-портал. - //https://portal.rada.gov.ua/ - 5, ст.153-158.
- [7]. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану» від 12.05.2022 р. № 2247-ІХ. <https://zakon.rada.gov.ua/>-1-3,р.1, ст.43.
- [8]. Національна Асоціація Адвокатів України. E-mail:info@unba.org.ua. Судова практика від 19.07.2023 року.- 2 с.

PROBLEM ISSUES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SECURITY AND CONTROL AND SUPERVISORY ACTIVITIES IN THE SPHERE OF LAND RELATIONS DURING THE STATE OF MARTIAL IN UKRAINE

Borko Andriy Leonidovych

Dean of the Faculty of Maritime Law of the Admiral Makarov National Technical University

Annotation: the most acute problems of land reform are related to the imperfect state management of land relations. The problem is the preparation of land management documentation and insufficient regulatory and legal support. It is necessary to urgently adopt new normative legal acts in order to improve administrative and legal support and improve the control and supervisory function of the state in the field of land relations.

Key words: land reform, land protection, control and supervision activities, state administration, martial law, evacuation.